

Carbon Footprint ฉลากสินค้าทรนดใหม่ ที่ผู้ประกอบการไทยไม่ควรมองข้าม

อ. รัตติกาล กองบุญ*

บทคัดย่อ

จากปัญหาการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดภาวะโลกร้อน ทำให้ประเทศต่างๆ หันมาร่วมมือกันลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ทั้งภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรมในฐานะผู้ผลิต ภาคบริการในฐานะผู้ขับเคลื่อนกิจกรรม รวมถึงภาคประชาชนในฐานะผู้บริโภค การลดก๊าซเรือนกระจกในส่วนของผู้บริโภคที่เชื่อมโยงกับการผลิตคือ การเลือกซื้อสินค้าที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกน้อย ผู้บริโภคจำเป็นต้องมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อ ซึ่งเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการลดก๊าซเรือนกระจก

สำหรับประเทศไทยได้มีการกำหนดฉลากคาร์บอน (Carbon Footprint) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งในแต่ละระดับแสดงถึงสินค้าที่เกิดจากกระบวนการผลิตที่ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปริมาณที่แตกต่างกันไป หากสินค้าใดได้เบอร์ 5 หมายความว่าสินค้านั้นอยู่ในกลุ่มที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่บรรยากาศน้อยที่สุดและเป็นสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบันในต่างประเทศพยายามผลักดันให้คาร์บอนฟุตพริ้นท์เป็นมาตรฐานสากล ISO 14067 ซึ่งคาดการณ์ว่าอีก 2 ปีข้างหน้าจะมีการบังคับมาตรฐานนี้อย่างจริงจังเพื่อเป็นการผลักดันให้ผู้ผลิตลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตลอดทั้งวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ และผลักดันให้สินค้าติดฉลากคาร์บอนเพื่อให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้ผู้ประกอบการของไทยควรต้องหันมาใส่ใจและเตรียมรับมือกับมาตรการดังกล่าวเพื่อลดการกีดกันทางการค้าจากต่างประเทศ

คำสำคัญ

คาร์บอนฟุตพริ้นท์ ฉลากคาร์บอน Carbon Footprint Carbon Labeling

บทนำ

ปัจจุบันประชาคมโลกให้ความสำคัญกับปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ด้วยตระหนักว่าสิ่งแวดล้อมดีหรือไม่ดี ล้วนส่งผลกระทบต่อสุขภาพและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนพลโลกกันถ้วนหน้า ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในปัจจุบันคงหนีไม่พ้น ภาวะโลกร้อน (Global Warming) หรือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ซึ่งหมายถึง การที่อุณหภูมิของโลกเพิ่มขึ้นจากผลของภาวะเรือนกระจก หรือที่เรารู้จักกันดีในชื่อว่า Greenhouse Effect โดยภาวะโลกร้อนซึ่งมีต้นเหตุจากการที่มนุษย์ได้เพิ่มปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์โดยการเผาไหม้เชื้อเพลิงต่าง ๆ จากการขนส่ง และการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม นอกจากนี้มนุษย์เรายังได้เพิ่มก๊าซกลุ่มไนตรัสออกไซด์ และคลอโรฟลูโอโรคาร์บอน (CFCs) ซึ่งก๊าซเหล่านี้เป็นก๊าซเรือนกระจกที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดปรากฏการณ์เรือนกระจก อีกทั้งมนุษย์ได้ตัดและทำลายป่าไม้จำนวนมากเพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก ทำให้กลไกในการดึงก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ออกไปจากบรรยากาศถูกลดทอนประสิทธิภาพลงและในที่สุดสิ่งต่าง ๆ ที่เรากระทำต่อโลกได้หวนกลับมาสู่เราในลักษณะของภาวะโลกร้อน ผลกระทบที่เกิดขึ้นเราได้พบ

* อาจารย์ประจำภาควิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์น

เห็นการเปลี่ยนแปลงไปบ้างแล้ว เช่น ธารน้ำแข็งกำลังละลาย พืชและสัตว์ต่าง ๆ กำลังถูกผลักดันให้ต้องอพยพออกจากถิ่นฐานเดิม และปริมาณพายุที่มีความรุนแรงมากขึ้น รวมทั้งปัญหาความแห้งแล้ง จะเห็นได้จากปริมาณธารน้ำแข็งในเปรูมีปริมาณน้ำแข็งลดลงอย่างมากเมื่อเทียบปี ค.ศ. 1980 กับ ปี ค.ศ. 2002 ดังรูปที่ 1 และ 2

รูปที่ 1 แสดงภาพธารน้ำแข็งในเปรู ปี ค.ศ. 1980

รูปที่ 2 แสดงภาพธารน้ำแข็งในเปรู ปี ค.ศ. 2002

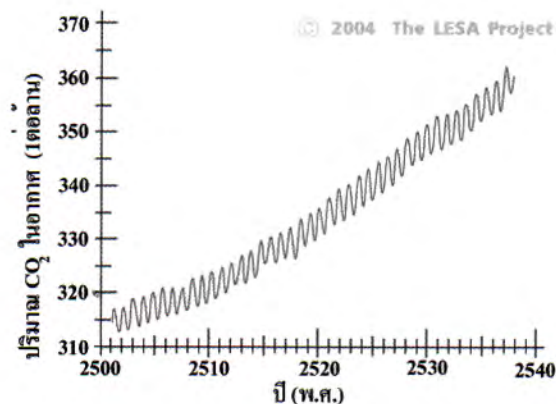
ที่มา: [http://oatato.exteen.com/20070510/entry \(2552\)](http://oatato.exteen.com/20070510/entry (2552))

จากรายงานของคณะกรรมการระหว่างประเทศว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือ ไอพีซีซี (Intergovernment Panel on Climate Change: IPCC) ซึ่งจัดทำโดยนักวิทยาศาสตร์กว่า 2,500 คนใน 130 ประเทศ สรุปว่ามีความเป็นไปได้อย่างน้อย 90 เปอร์เซ็นต์ที่การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ดังแสดงได้ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงก๊าซเรือนกระจกและแหล่งที่มา

ก๊าซเรือนกระจก	แหล่งที่มา	ส่งผลให้โลกร้อนขึ้น (%)
ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO ₂)	1. จากแหล่งธรรมชาติ เช่น กระบวนการหายใจของสิ่งมีชีวิต 2. จากมนุษย์ เช่น การเผาไหม้เชื้อเพลิงจากโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ และการตัดไม้ทำลายป่า (ลดการดูดซับ CO ₂)	57
ก๊าซมีเทน (CH ₄)	1. จากแหล่งธรรมชาติ เช่น จากการย่อยสลายของสิ่งมีชีวิต การเผาไหม้ที่เกิดจากธรรมชาติ 2. จากมนุษย์ เช่น จากนาข้าว แหล่งน้ำท่วม การเผาไหม้เชื้อเพลิงประเภทถ่านหิน น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ	12
ก๊าซไนตรัสออกไซด์ (N ₂ O)	1. จากมนุษย์ เช่น อุตสาหกรรมที่ใช้กรดไนตริกในกระบวนการผลิต อุตสาหกรรมพลาสติก อุตสาหกรรมไมลอน อุตสาหกรรมเคมี การเผาไหม้เชื้อเพลิงจากซากพืชและสัตว์ ปุ๋ย การเผาป่า 2. จากแหล่งธรรมชาติ - อยู่ในภาวะที่สมดุล	6
แก๊สที่มีส่วนประกอบคลอโรฟลูออโรคาร์บอน(CFCS)	จากมนุษย์ เช่น อุตสาหกรรมต่างๆ และอุปกรณ์เครื่องใช้ในครัวเรือนประจำวัน เช่น โฟม, กระป๋องสเปรย์, เครื่องทำความเย็น ; ตู้เย็น แอร์ , ตัวทำลาย (แก๊สนี้จะรวมตัวทางเคมีได้ดีกับโอโซน ทำให้โอโซนในชั้นบรรยากาศลดลงหรือเกิดรูรั่วในชั้นโอโซน)	25

ที่มา: อุษา ลัดยี่ชื่อ, ม.ป.ป.

รูปที่ 3 กราฟแสดงปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี

ที่มา: <http://www.thaigoodview.com/node/18898>

จากรูปที่ 3 แสดงปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่เพิ่มขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ.2500 เป็นต้นมา เส้นกราฟเป็นลักษณะฟันปลา สูงต่ำสลับกันในแต่ละรอบปี มีค่าต่างกันประมาณ 5 - 6 ppm (part per million - ส่วนต่ออากาศหนึ่งล้านส่วน) ในฤดูร้อนมีก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์น้อยลง เนื่องจากพืชตรึงก๊าซเอาไว้สร้างอาหารมากกว่าใช้หายใจ ส่วนในฤดูหนาวมีก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์มากขึ้น เนื่องจากพืชคายก๊าซออกมาจากการหายใจมากกว่าการตรึงเพื่อสร้างอาหาร อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว อุณหภูมิมีแนวโน้มสูงขึ้นในแต่ละปี

ดังนั้นก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เป็นก๊าซที่มีผลทำให้เกิดภาวะโลกร้อนมากที่สุด ด้วยเหตุนี้จึงมีการลงนามในพิธีสารเกียวโต ซึ่งเป็นข้อผูกพันทางกฎหมายที่ดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายในการรับมือกับสภาวะโลกร้อนตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยประเทศสมาชิกวางเป้าหมายที่จะลดปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์หรือก๊าซเรือนกระจกที่เป็นสาเหตุของการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลกลงให้ได้ร้อยละ 5.2 ภายในปี พ.ศ. 2555 จากปริมาณที่ปล่อยในปี พ.ศ. 2533 โดยประเทศไทยได้ลงนามพิธีสารเกียวโต เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542

จากกระแสความตื่นตัวต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหาสภาวะโลกร้อน ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของประชากรทุกมุมโลก ทำให้กลุ่มธุรกิจต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรม ถูกมองว่าเป็นแหล่งปล่อยก๊าซเรือนกระจกทำลายสิ่งแวดล้อมแหล่งใหญ่ที่สุด ควรจะต้องแสดงความรับผิดชอบต่อส่วนรวมผ่านธุรกิจที่ทำอยู่ ทำให้มีการพัฒนาคาร์บอนฟุตพริ้นท์ (Carbon Footprint) ขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินการปล่อยก๊าซเรือนกระจก อันนำไปสู่การกระตุ้นให้มีการจัดการเพื่อลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคการผลิต นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนให้มีการแสดงข้อมูลคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์และบริการ เพื่อสื่อสารไปยังผู้ซื้อและผู้บริโภคด้วยฉลากคาร์บอน (Carbon labeling) อันเป็นการสร้างทางเลือกให้กับผู้บริโภคในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีคาร์บอนฟุตพริ้นท์ต่ำกว่า เพื่อลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคบริโภค แนวคิดเกี่ยวกับคาร์บอนฟุตพริ้นท์และฉลากคาร์บอน ถูกนำมาใช้เพื่อบรรเทาปัญหาภาวะโลกร้อนในหลาย ๆ ประเทศ สำหรับประเทศในสหภาพยุโรป หันมาสนับสนุนให้ภาคธุรกิจผลิตสินค้าและบริการที่ปลดปล่อยคาร์บอนต่ำ และขณะนี้เริ่มมีสินค้าติดฉลากคาร์บอน (carbon label) เพื่อแสดงให้เห็นให้ผู้บริโภคทราบว่า สินค้าชิ้นนี้ปล่อยก๊าซเรือนกระจกออกมาเป็นปริมาณเท่าไร

คาร์บอนฟุตพริ้นท์ (Carbon Footprint: CF) คืออะไร

คาร์บอนฟุตพริ้นท์ คือ ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของผลิตภัณฑ์หรือบริการ ครอบคลุมตั้งแต่การได้มาซึ่งวัตถุดิบ การแปรรูปวัตถุดิบ กระบวนการผลิต การขนส่งผลิตภัณฑ์มาถึงร้านค้าปลีก การใช้และการกำจัดขั้นสุดท้าย สามารถคำนวณหรือวัดโดยใช้หลักการประเมินวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Life Cycle Assessment: LCA) ซึ่งเป็นตามอนุกรมมาตรฐาน ISO 14040 และเป็นเทคนิคที่ใช้ในการคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ โดยประเมินศักยภาพการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ อันเนื่องมาจากการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของผลิตภัณฑ์แสดงผลในเชิงปริมาณ คือเทียบเท่ากับปริมาณของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เป็นกิโลกรัม ในการวิเคราะห์ดังกล่าวนับรวมก๊าซเรือนกระจกอื่นๆ ด้วย (เช่น ไอน้ำ ไนตรัสออกไซด์ มีเทน เป็นต้น) ซึ่งมีการคำนวณเพื่อเทียบให้อยู่ในรูปของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (kg Co₂-equivalent) ทำให้แสดงผลรวมศักยภาพการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศได้นั่นเอง และผลที่ได้จากการประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์จะสื่อสารกับผู้บริโภคหรือผู้ซื้อผ่านฉลากคาร์บอน (Carbon Labeling) สำหรับคาร์บอนฟุตพริ้นท์จะมีการกำหนดให้เป็นมาตรฐานสากล ISO 14067 ประมาณอีก 2 ปีข้างหน้า

ฉลากคาร์บอนในต่างประเทศ

Carbon Footprint และ Carbon Label Program นำมาใช้ครั้งแรกในสหราชอาณาจักร ในเดือนมีนาคม 2550 ภายใต้การกำกับดูแลของ Carbon Trust ซึ่งฉลากคาร์บอนนี้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกและเป็นข้อมูลให้ผู้บริโภคตรวจสอบว่าผู้ผลิตใส่ใจในการผลิตที่รักษาสีสิ่งแวดล้อมมากน้อยแค่ไหน โดย Carbon Trust คาดหวังว่าการดำเนินโครงการฉลากคาร์บอนนี้จะเป็นหนึ่งในกิจกรรมที่ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคอุตสาหกรรม การผลิต การขนส่ง และบรรจุภัณฑ์และได้รับความสนใจอย่างมากจากผู้ผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค โดย Tesco Plc. ซูเปอร์มาร์เก็ตรายใหญ่ได้เริ่มติดฉลากคาร์บอนบอกจำนวนคาร์บอนที่ผลิตบนภาชนะบรรจุสินค้าภายใต้ตราสินค้า Tesco ของตนเอง ประมาณ 20 รายการ วางขายในเทสโก้ทั่วประเทศ

ในส่วนของบริษัท ERM (Emergent Ventures India Pvt. Ltd.) เป็นผู้พัฒนาโครงการ และเริ่มติดในผลิตภัณฑ์จำพวกมันฝรั่งทอดกรอบ ชนิด Walkers Crisps แซลมอนที่มีส่วนผสมของพืชธรรมชาติ ฯลฯ โดยในปี พ.ศ. 2550 บริษัท ERM ได้ทำการศึกษาและร่วมงานกับผู้ผลิตสินค้า 9 ชนิด เพื่อบริษัทคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่าการปล่อยก๊าซเรือนกระจกแตกต่างกัน บริษัทที่เข้าร่วมโครงการจะต้องมีสัญญาผูกพันว่าจะลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลงให้ได้เท่ากับจำนวนที่ได้ตกลงกันครั้งแรกเป็นระยะเวลา 2 ปี หากไม่ทำตามพันธกรณีดังกล่าวจะถูกเพิกถอนใบอนุญาตของฉลากคาร์บอน จากการศึกษาในประเทศอังกฤษพบว่าผู้บริโภค จำนวนร้อยละ 66 ต้องการทราบจำนวนคาร์บอนฟุตพริ้นท์ที่ปล่อยจากภาคการผลิตสินค้า ปัจจุบันได้มีโปรแกรมการคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์วางจำหน่ายแล้ว

หากมองในประเทศแถบเอเชีย ประเทศญี่ปุ่นซึ่งสนใจการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ได้มีประกาศจากรัฐบาลให้ลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกจากสาเหตุดังกล่าวสร้างความตื่นตัวให้ผู้ผลิตหันมาศึกษาวิจัยการลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก พร้อมๆ กับการสร้างความตระหนักและตื่นตัวให้ผู้บริโภค จึงมีการจัดทำฉลากคาร์บอนขึ้นเพื่อบอกปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (Carbon Oxide Emission) ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตทั้งหมดว่าในแต่ละขั้นตอนของการผลิตมีการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ออกมาจำนวนเท่าใด ดังนั้นจึงได้มีการจัดประชุมผู้เชี่ยวชาญจากภาครัฐและเอกชนเพื่อร่วมกันยกร่างแนวทางในการนำระบบฉลากคาร์บอนมาใช้ว่าจะมีการกำหนดขั้นตอนการใช้อย่างไร โดยคาดว่าจะแล้วเสร็จและเริ่มรณรงค์ให้หันมาใช้จริงจริงในปี พ.ศ. 2552 ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์ให้ผู้บริโภคทราบและเข้าใจว่าสินค้าทุกชนิดเป็นที่มาของการเกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในภาคกระบวนการผลิต แต่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากน้อยเพียงใดให้ผู้บริโภคเป็นผู้ตัดสินใจจากการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์

บริษัทในประเทศญี่ปุ่นที่ได้เริ่มปรับสินค้าของตนเองแล้ว คือ บริษัท Sapporo Breweries Ltd. ใช้เวลาเตรียมการ 4 ปี ในการรวบรวมข้อมูลการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์จากกระบวนการผลิต ขณะนี้อยู่ในระหว่างการเปลี่ยนรูปสัญลักษณ์ของ Black Label Beer ใหม่โดยมีกำหนดวางตลาดในเดือนธันวาคม 2551 ทั้งนี้การปรับปรุงใหม่จะเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพราะนอกจากจะพิมพ์ฉลากคาร์บอนบนกระป๋องแล้ว ยังมีแนวโน้มที่ใช้ในการผลิตกระป๋องจะมีปริมาณลดลง เพราะจะสามารถลดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในกระบวนการผลิตลงได้อีก 2 กรัมจากเดิม 161 กรัม (ประมาณการปี พ.ศ. 2548) โดยกระป๋องแบบใหม่นี้จะนำมาใช้กับเบียร์ทุกรุ่นตั้งแต่เมษายน 2552 เป็นต้นไป ส่วนบริษัทอื่น ๆ เช่น Ajinomoto Co. และ Kao Corp. ก็ได้หันมาเน้นผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เชื่อว่าการนำแนวคิดคาร์บอนฟุตพริ้นท์มาใช้กับบริษัทชั้นนำเหล่านี้จะนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการผลิตและระบบการจำหน่ายสินค้าครั้งใหญ่ในญี่ปุ่นในระยะต่อไป ผู้ผลิตในประเทศญี่ปุ่นมองว่าในอนาคตอันใกล้คาร์บอนฟุตพริ้นท์อาจกลายเป็นข้อมูลสำหรับผู้ซื้อและผู้จำหน่ายและจำเป็นต้องรับรู้ก่อนตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า บริษัทในญี่ปุ่นประมาณ 30 บริษัท ได้รวมตัวกันดำเนินโครงการฉลากคาร์บอนเพื่อลดก๊าซเรือนกระจก ทั้งนี้ คาดว่าประชาชนจะสามารถเริ่มซื้อผลิตภัณฑ์ที่ติดฉลากคาร์บอนได้ในเดือนเมษายน 2552 โดยบริษัทต่าง ๆ จับมือกันลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคการบรรจุภัณฑ์ใช้ในการบรรจุอาหาร (ตามที่ทราบกันดีว่าบรรจุภัณฑ์ในประเทศญี่ปุ่นสวยงามและมีหลายชั้น)

รูปที่ 4 ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ที่คาร์บอนฟุตพริ้นท์วางจำหน่าย
ที่มา: องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (2552)

การติดฉลากคาร์บอนได้แพร่หลายไปทั่วยุโรปทำให้ประเทศเกาหลีได้ให้ความสนใจเช่นกัน โดยรัฐบาลเกาหลีได้เริ่มวางขายผลิตภัณฑ์ที่มีเครื่องหมายฉลากคาร์บอนติดอยู่บนสินค้า ซึ่งขั้นตอนการดำเนินโครงการฉลากคาร์บอนของประเทศเกาหลีเริ่มจากการแบ่งประเภทอุตสาหกรรมเป็นกลุ่ม ๆ ก่อนหาวิธีการคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของสินค้าแต่ละชนิด เมื่อได้ฉลากคาร์บอนแล้วจะมีการจัดฝึกอบรมให้เจ้าของผลิตภัณฑ์รับทราบ

ฉลากคาร์บอนในประเทศไทย

ประเทศไทยเริ่มมีการตื่นตัวในการให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการเกี่ยวกับคาร์บอนฟุตพริ้นท์โดยมีหน่วยงานที่ได้รับอนุญาตจากภาครัฐให้ออกฉลากคาร์บอนได้ คือ องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) และสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ทั้งนี้ ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2552 จนถึงปัจจุบัน ทั้งสองหน่วยงานดังกล่าวได้ออกใบอนุญาตฉลากคาร์บอนไปแล้วจำนวน 9 บริษัท คิดเป็นสินค้าจำนวน 25 รายการ ถือเป็นสินค้าที่ได้รับฉลากคาร์บอนรุ่นแรกของไทย ผู้ประกอบการใดสนใจที่จะขึ้นทะเบียนฉลากคาร์บอน สามารถศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนฉลากคาร์บอนได้ที่เว็บไซต์ของ องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) ตามลิงค์ <http://www.tgo.or.th>

ฉลากคาร์บอนในประเทศไทยมีความคล้ายคลึงกับฉลากประหยัดไฟ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยใช้หมายเลข 1-5 แสดงดังรูปที่ 5

รูปที่ 5 แสดงฉลากคาร์บอนของประเทศไทย

ที่มา: http://www.adeq.or.th/web/news/news__env__detail.php?id=34

ฉลากในแต่ละเบอร์มีความหมายดังต่อไปนี้

- ฉลากเบอร์ 1 พลังแสง เป็นสินค้าที่เกิดจากกระบวนการผลิตที่ลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้น้อยที่สุด ที่ 10%
- ฉลากเบอร์ 2 พลังลม เป็นสินค้าที่เกิดจากกระบวนการผลิตที่ลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ 20%
- ฉลากเบอร์ 3 พลังเสียง เป็นสินค้าที่เกิดจากกระบวนการผลิตที่ลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ 30%
- ฉลากเบอร์ 4 พลังน้ำเงิน เป็นสินค้าที่เกิดจากกระบวนการผลิตที่ลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก ได้ 40%
- ฉลากเบอร์ 5 พลังเขียว เป็นสินค้าที่เกิดจากกระบวนการผลิตที่ลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้มาก ที่สุด คือ 50%

ติดฉลากแล้วได้รับประโยชน์อะไร

ประโยชน์ที่ผู้บริโภคจะได้รับ คือ

- เป็นทางเลือกใหม่ในการซื้อสินค้าและบริการ เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ผลิตปรับเปลี่ยนชนิดวัตถุดิบ ปรับปรุงกระบวนการผลิต และพลังงานที่ใช้ เพื่อผลิตสินค้าที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกน้อย
- มีส่วนร่วมกับประชาคมโลกในการลดปัญหามภาวะโลกร้อน

ประโยชน์ที่ผู้ผลิตจะได้รับ คือ

- ลดต้นทุนการผลิตจากการพัฒนากระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น ลดการใช้พลังงานฟอสซิล เพิ่มการใช้พลังงานหมุนเวียน ลดการเกิดของเสีย
- แสดงเจตนารมณ์ในการรับผิดชอบต่อสังคมและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่บริษัท
- ลดข้อกีดกันทางการค้าที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจากประเทศคู่ค้า เช่น สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น ฯลฯ

สรุป

จากสถานการณ์ปัญหาโลกร้อน ทำให้ทั่วโลกพยายามที่จะออกกฎระเบียบ และมาตรการต่าง ๆ เข้ามาบังคับใช้ เพื่อให้ภาคผู้ผลิตลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก อีกทั้งผลักดันให้ผู้บริโภคมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น จึงพยายามผลักดันให้สินค้ามีการติดฉลากคาร์บอน สำหรับผู้ประกอบการไทยไม่ว่าจะเป็นโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจึงต้องมีความตื่นตัวในเรื่องการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม โดยปัจจุบันผู้ประกอบการให้ความใส่ใจในเรื่องนี้ค่อนข้างน้อย เนื่องจากคิดว่าเป็นสิ่งที่ทำให้ต้นทุนในการผลิตเพิ่มขึ้น หากแต่เป็นความเข้าใจที่ผิดพลาด ในทางกลับกันการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจะทำให้ผู้ประกอบการสามารถลดต้นทุนในกระบวนการผลิตได้เป็นอย่างดี เนื่องจากมีการพัฒนากระบวนการผลิต เพื่อลดใช้วัตถุดิบ และพลังงาน รวมถึงเป็นการลดของเสียที่จะเกิดขึ้นในกระบวนการได้อีกด้วย

ดังนั้นผู้ประกอบการไทยซึ่งส่วนใหญ่ต้องพึ่งพิงการส่งออกควรเตรียมรับมือและไม่ควรมองข้ามฉลากคาร์บอน และควรหันมาใส่ใจเพื่อดำเนินการติดฉลากคาร์บอนบนผลิตภัณฑ์ของตน เพื่อลดความเสี่ยงต่อการรับภาระกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศที่จะเกิดขึ้นในไม่ช้านี้ และเป็นการแสดงเจตนารมณ์ในการรับผิดชอบต่อประชาคมโลก รวมทั้งเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่องค์กรอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- คาร์บอนฟุตพริ้นท์และฉลากคาร์บอน:** ทางเลือกใหม่ช่วยลดโลกร้อน. (ม.ป.ป.). สืบค้นเมื่อ 29 กรกฎาคม 2552, จาก <http://seminardd.com/2009/1494>.
- คาร์บอนฟุตพริ้นท์ และฉลากคาร์บอน.** (ม.ป.ป.). สืบค้นเมื่อ 3 กรกฎาคม 2552, จาก <http://www.centallabthai.com/web/th/main/content.php?page=sub&category=10&id=330>.
- จับกระแส ฉลากคาร์บอน.** (ม.ป.ป.). สืบค้นเมื่อ 3 กรกฎาคม 2552, จาก http://www.adeq.or.th/web/news/news_env_detail.php?id=34.
- ผลกระทบจากภาวะโลกร้อน.** (ม.ป.ป.). สืบค้นเมื่อ 9 กรกฎาคม 2552, จาก <http://oatato.exteen.com/20070510/entry>.
- พรรณนภา กำบัง.** (ม.ป.ป.). **ภาวะโลกร้อน.** สืบค้นเมื่อ 9 กรกฎาคม 2552, จาก <http://www.thaigoodview.com/node/18898>.
- รินทร์ธนัน พรรวีรณานนท์.** (ม.ป.ป.). **คาร์บอนฟุตพริ้นท์.** สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2552, จาก <http://cpfshe.cpportal.net/article/tabid/121/articleType/ArticleView/articleId/145/Default.aspx>.
- วันดี ลือสายวงศ์.** (ม.ป.ป.). **วิธีการประเมินวัฏจักรชีวิต (Life Cycle Assessment, LCA).** สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2552, จาก http://www.dss.go.th/dssweb/st-articles/files/cp_7_2550_LCA.pdf.
- ศรายุทธ ทองอร่าม.** (2552). Carbon Footprint ฉลากกำกับสินค้าเทรนใหม่ของโลก. **วารสารช่องทางและโอกาสทางธุรกิจ.** (53), น. 2. สืบค้นเมื่อ 29 มิถุนายน 2552, จาก [http://www.fti.or.th/2008/download/news/Industrial_H&O_Issue_53_\(4_May_2009\)_Hi-Res_83.pdf](http://www.fti.or.th/2008/download/news/Industrial_H&O_Issue_53_(4_May_2009)_Hi-Res_83.pdf)
- องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน).** (ม.ป.ป.). สืบค้นเมื่อ 29 มิถุนายน 2552, จาก <http://www.tgo.or.th>.
- อุษา สัตย์ชื้อ.** (ม.ป.ป.). **ภาวะโลกร้อน.** สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2552, จาก http://www.thaigoodview.com/library/teachershow/lopburi/usa_s/global_warming/sec01p05.html.